ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W JÓZEFOWIE NAD WISŁĄ

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Cele systemu kontroli wewnętrznej:

1.Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

1) skuteczności i efektywności działania Banku,
2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
4) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Funkcja kontroli

1.W ramach Systemu Kontroli Wewnętrznej Bank wyodrębnia funkcję kontroli, na którą składają się:

1) mechanizmy kontrolne
2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych
3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.

2. Funkcja kontroli jest elementem systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie.

3. Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne procesom istotnym.

4. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:

a) rejestrowanie każdej operacji , transakcji, produktu i usługi oraz opisu systemu, procesu, struktury organizacyjnej,

b) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów o których mowa w pkt. 1 z procesami w działalności banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi

mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, zorganizowany jest na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach (liniach obrony):

1) **pierwsza linia obrony** – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, na podstawie między innymi ustanowionych limitów, zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi. Na tym poziomie komórki organizacyjne w ramach funkcji kontroli odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych oraz za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii. Celem kontroli realizowanej na poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

2) **druga linia obrony** – zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach/komórkach organizacyjnych (niezależnie od zarządzania ryzykiem na I linii) poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego. Drugą linię obrony stanowią w Banku komórki organizacyjne w, mające za zadanie zapewnienie stosowania mechanizmów kontrolnych oraz dokonywanie niezależnego monitorowania ich przestrzegania. Komórki drugiej linii obrony, poza komórkami wskazanymi w przepisach prawa, wybierane są z zachowaniem zasady niezależności oraz zgodnie z kryteriami przypisania do odpowiedniej linii; Kontrola ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na poziomie II jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na poziomie I i poziomie II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku.

3) **trzecia linia obrony** – audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, który jest realizowany przez niezależną komórkę audytu wewnętrznego umiejscowiona na mocy zapisów Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.W celu spełnienia wymogów Rekomendacji H Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia w cyklach kwartalnych raportuje do Rady Nadzorczej Banku o statusie zaleceń poaudytowych. Informowanie Rady Nadzorczej o statusie zaleceń poaudytowych odbywa się za pośrednictwem Zarządu Banku.

Do Zarządu trafiają dwa rodzaje informacji z SSOZ BPS:

a) informacja o czynnych zaleceniach

b) informacja o braku czynnych zaleceń na podstawie których następuje raportowanie do Rady Nadzorczej Banku.

Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na poziomie I i II , a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.

Umiejscowienie, zakres zadań i niezależność komórki ds. zgodności

1. Za koordynację, kontrolę i nadzór nad realizacją obowiązków związanych z procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności odpowiada komórka ds. zgodności.
2. Komórka ds. Zgodności podlega bezpośrednio pod Prezesa Zarządu (podległość organizacyjna) i ma zapewnione wskazane w przepisach atrybuty niezależności.
3. Celem działania komórki ds. zgodności jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego działania, w tym:

    1.stosowanie mechanizmów kontrolnych w ramach działania komórki ds. zgodności,

    2.monitorowanie skuteczności mechanizmów kontrolnych w zakresie ryzyka braku zgodności poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie,

    3.wykonywanie zadań w zakresie procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności - identyfikacji, pomiaru, projektowania i wprowadzania mechanizmów kontroli (ograniczania) ryzyka braku zgodności, monitorowania oraz raportowania na temat ryzyka.

4. Działanie komórki obejmuje zadania drugiego poziomu (drugiej linii obrony przed ryzykiem) polegające na zapewnianiu zgodności w działaniu całego Banku.

W szczególności komórka swoim zakresem działań zapewniających obejmuje:

1) przepisy i regulacje związane z prawem bankowym (w tym procedury udzielania kredytów i pożyczek w zakresie poprawnej treści umów kredytowych),
2) ochronę konsumenta i przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji, analiza wzorców umów, w szczególności pod kątem niedozwolonych klauzul umownych (tzw. klauzul abuzywnych),
3) obowiązek rzetelnej reklamy produktów i usług,
4) wprowadzanie nowych produktów i modeli biznesowych, w szczególności pod kątem przeciwdziałania obchodzeniu powszechnie obowiązujących przepisów;
5) outsourcing,
6) ochronę tajemnicy bankowej,
7) ochronę danych osobowych,
8) przeciwdziałanie konfliktowi interesów, w tym konfliktowi personalnemu,
9) darowizny i podarunki, transakcje własne pracowników,
10) ryzyko braku zgodności związane z klientami i transakcjami, np. tworzenie listy kontrahentów, z którymi bank nie zamierza podejmować współpracy (Rek. M 14.6)
11) prawo pracy, w tym zwłaszcza mobbing i molestowanie w pracy,
12) politykę informacyjną dotycząca ujawnień.

5. Szczegółowe zadania komórki obejmują:

1) opracowanie projektów regulacji wewnętrznych określających: cel, zakres i szczegółowe zasady działania oraz strukturę organizacyjną komórki, a także pisemne procedury, metodyki oraz dokumentowanie działań,
2) opracowanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku,
3) dbałość o właściwe powiązanie zarządzania ryzykiem braku zgodności ze strategią Banku, w tym poprzez dokonywanie przeglądów zarządczych regulacji dotyczących działania komórki ds. zgodności oraz w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
4) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych oraz przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających,

5) ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie,
6) projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności - np. dbałość o właściwy podział zadań, autoryzację, mechanizmy kontroli dostępu i dostępu fizycznego, nadzór przełożonych, stosowanie rejestru odstępstw, organizacji lub wskazywania potrzeby szkoleń,
7) monitorowanie poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych, o których mowa pkt. 6, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności,
8) okresowe raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Rady Nadzorczej,
9) doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym w zakresie zgodności,
10) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności, w tym z Stanowiskiem Zarządzania Ryzykami i Analiz,

koordynowanie działań innych komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności,

6. Pracownik komórki do spraw zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, tzn. ma prawo zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu. Pracownik komórki ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Zarządu. Pracownik komórki ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej, w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.

7. Szczegółowy zakres działalności komórki ds. zgodności jest uregulowany w Regulaminie działania komórki ds. zgodności . Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZADZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE , WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Rada Nadzorcza

1. Rola Rady Nadzorczej w ramach systemu kontroli wewnętrznej :

1) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w Banku;

2) zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;

3) zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej;

4) zatwierdza propozycje Zarządu Banku w przedmiocie zasadniczej struktury organizacyjnej Banku;

5) dokonuje rozwoju, oceny i optymalizacji zasad ładu korporacyjnego;

6) dokonuje co najmniej raz w roku oceny stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku;

7) zatwierdza Politykę zgodności w Banku Spółdzielczym, Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności;

8) Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie informacji otrzymywanych od Stanowiska ds. zgodności, Audytu Wewnętrznego, Zarządu Banku, Komitet audytu oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;

9) Rada Nadzorcza informuje Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS o wynikach oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w formie uchwały;

10) Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu, który działa zgodnie z odrębnymi przepisami. Podstawowym zadaniem Komitetu Audytu jest przedstawianie Radzie Nadzorczej swojego stanowiska lub rekomendacji, pozwalających Radzie Nadzorczej podjęcie decyzji w obszarze sprawozdawczości finansowej, zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej;

Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej dokonywanej przez Radę Nadzorczą

1. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w banku obejmuję ocenę adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, zapewnienia zgodności oraz niezależną ocenę dokonaną przez audyt wewnętrzny realizowany na mocy zapisów Umowy Systemu Zrzeszenia BPS

2. Przedmiotowa ocena dokonywana jest w formie uchwały Rady Nadzorczej w oparciu o ustanawiane przez Zarząd, przyjęte przez Radę Nadzorczą kryteria oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej m.in. na podstawie:

1) Informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej
2) Ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta
3) Wyników audytu zrealizowanych przez Spółdzielnie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS
4) Raportów przedstawianych przez komórkę ds. zgodności
5) Wyników oceny rocznej Badania i Oceny Nadzorczej (BION) oraz inspekcji dokonywanej przez KNF
6) Stopnia realizacji celów strategicznych Banku,
7) Osiągnięcia zakładanych założeń finansowych na dany rok, w tym wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony
8) raportów z przeprowadzenia niezależnego monitorowania i testowania w ramach funkcji kontroli
9) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty spoza Banku

3. Przy dokonywaniu oceny, należy w szczególności zwrócić uwagę na poniższe kwestie:

1) Skuteczność działań podejmowanych w celu ograniczenia wystąpienia nieprawidłowości krytycznych i znaczących
2) ilość błędnie, nieadekwatnie zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych
3) skuteczność raportowania o nieprawidłowościach krytycznych i znaczących
4) ilość reklamacji i skarg od klientów Banku

4. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, III linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności III linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

Zarząd Banku

1. Rola Zarządu Banku w ramach systemu kontroli wewnętrznej:

1) projektuje, wprowadza oraz zapewnia we wszystkich komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w ramach dwóch linii obrony, a także współpracuję z trzecią linią obrony realizowaną na mocy Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z niezależnym Pionem Audytu.

2) zapewnia funkcjonowanie jednolitego systemu kontroli wewnętrznej w Banku,

3) zapewnia ciągłość działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwą współpracę wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracę z komórką ds. zgodności oraz komórką audytu usytuowaną na mocy odrębnych przepisów w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, a także zapewnia dostęp pracownikom tych jednostek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych,

4) określa kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,

5) określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,

6) zatwierdza kryteria wyodrębniania procesów istotnych i listę procesów istotnych wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązania z celami ogólnymi regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,

7) zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej

8) ustanawia zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określa rolę jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za opracowanie projektów mechanizmów kontrolnych, ich zatwierdzenie i wdrożenie oraz za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku

9) ustanawia zasady niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmujące weryfikację bieżącą i testowanie

10) zapewnia funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisanie zadań związanych z zapewnianiem jej funkcjonowania;

11) ustanawia zasady raportowania o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania

12) określa zasady okresowego raportowania o nieprawidłowościach wykrytych przez system kontroli wewnętrznej oraz statusie podjętych działań naprawczych

13) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności,

14) akceptuje Politykę zgodności w Banku Spółdzielczym, Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności;

15) zapewnia niezależne usytuowanie komórki ds. zgodności, określa w sposób formalny uprawnienia i obowiązki pracowników komórki ds. zgodności, jak również niezależność oraz odpowiedni status kierownika komórki ds. zgodności

16) raportuje do Rady Nadzorczej, nie rzadziej niż raz w roku, o sposobie wypełnienia swoich zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej;

Komitet Audytu

1.Komitet Audytu monitoruje skuteczność i adekwatność systemu kontroli wewnętrznej oraz zarządzanie ryzykiem.

2. Komitet Audytu opiniuje funkcjonowanie i skuteczność systemu kontroli wewnętrznej. Opinia przekazywana jest radzie Nadzorczej i sporządzana jest na podstawie

a) informacji na temat nieprawidłowości krytycznych i znaczących zidentyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania oraz informacji na temat statusu realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących

b) kwartalnych raportów dotyczących wyników identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności

c) raportów z działalności komórki ds. zgodności.

3. Komitet Audytu monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o analizę mierników realizacji celów kontroli wewnętrznej.